

Din röst räknas. Rösta i Sametingsvalet!

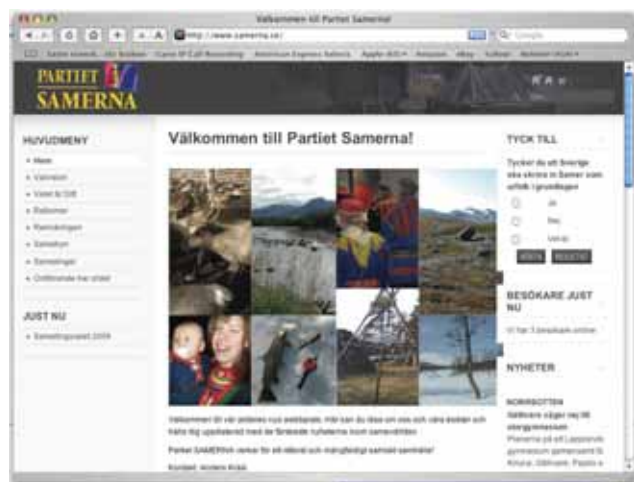

Anders Kräik, Vemdalen. Styrelseordförande i Partiet Samerna.

Lägger du en röst på partiet Samerna, lägger du en röst på ett målinriktat arbete för:

- En samepolitik som omfattar alla samer
- Ett trovärdigt arbete för ett ökat samiskt självbestämmande
- En utveckling av sametinget
- Ett arbete för ett starkt samiskt näringsliv
- Rätts- och rättighetsfrågor till land och vatten för den samiska befolkningen
- Ett politiskt arbete i sametinget för dialog, samarbete och samverkan.
- Insyn, delaktighet och öppenhet i sametingets politiska arbete.
- Ett utvecklingsarbete för att samer ska kunna bo, leva och verka i Sápmi
- Rättvisa, solidaritet och jämställdhet
- Språk, skola, vård och äldreomsorg
- Slår vakt om våra kulturella institutioner

Gör gärna ett besök på vår hemsida:
www.samerna.se

PARTIET
SAMERNA

Brunflovägen 19A, 831 37 Östersund

Det finns många alternativ men chansa inte!

SAMETINGET

Sametinget står inför stora utmaningar. Genom politiskt arbete bygger vi upp kunskap, kapacitet och myndighet för att kunna påverka vår egen livssituation. Vi formar dagens och framtidens samepolitiska mål inom de olika politikerområdena som Sametinget har ett särskilt ansvar för.

I det samepolitiska arbetet är det en trygghet att partiet har en klar och tydlig vision för att se till helheten. Partiet har iklätt sig ett stort ansvar i och med att partiet står upp för alla samers lika värde och rätt. Partiet lägger av den anledningen förslag på lösningar som omfattar alla i den politiska processen. Partiet är det enda parti som öppet redovisar den politiska uppfattningen genom omfattande programarbeten, vi tycker det är ett trovärdigt sätt att arbeta utifrån.

För att våra krav ska tränga igenom det koloniala samhällssystem staten byggt sin minoritetspolitik utifrån krävs ett målmedvetet och tålmodskrävande arbete som manar till enighet snarare än till splittring. Det är också viktigt att var än samer väljer att bo kan känna förtroende, tillit och samhörighet med partiets politiska färdväg.

PARTIET
SAMERNA

Valvision 2009

Demokrati, jämlikhet och utveckling

- En samisk färdväg där alla omfattas. Samerna är beredda att ta ansvaret för att leda det politiska arbetet i Sametinget.
- Partiet är det enda parti som klarat att samarbeta med samtliga partier i ett politiskt ledarskap sedan sametingets inrättande 1993.
- Partiet kan konstatera att i vissa frågor kan alla vara överens – i andra är det omöjligt. Partiets ståndpunkt är att rennäringen och dess rättigheter ska säkerställas och utvecklas – men att detta inte utesluter – utan tvärtom innefattar – att alla samers rättigheter ska säkerställas och utvecklas utifrån att samerna inte bara utgör en nationell minoritet utan även är ett urfolk med särskilda rättigheter till land, vatten, språk och kultur för sin existens.

Rättighetsfrågor

- Rätten till vårt land, språk, näringar och kultur omfattar alla samer.

Till regeringen:

- Gärna en utveckling – men säkerställ först våra rättigheter!
- Ratificera Ilo - konventionen 169 nu!
- Lev upp till FN:s urfolks - deklARATION!
- Färdigställ Nordisk samekonvention!

Konventionsförhandlingarna

Dags att ta ansvar i konventionsfrågan! Förhandlingarna manipulerar bort samisk egendomsrätt utan ersättning.

Till regeringen:

- Slut på rean, betala fullt pris på övergreppen!

Regeringens utredningar

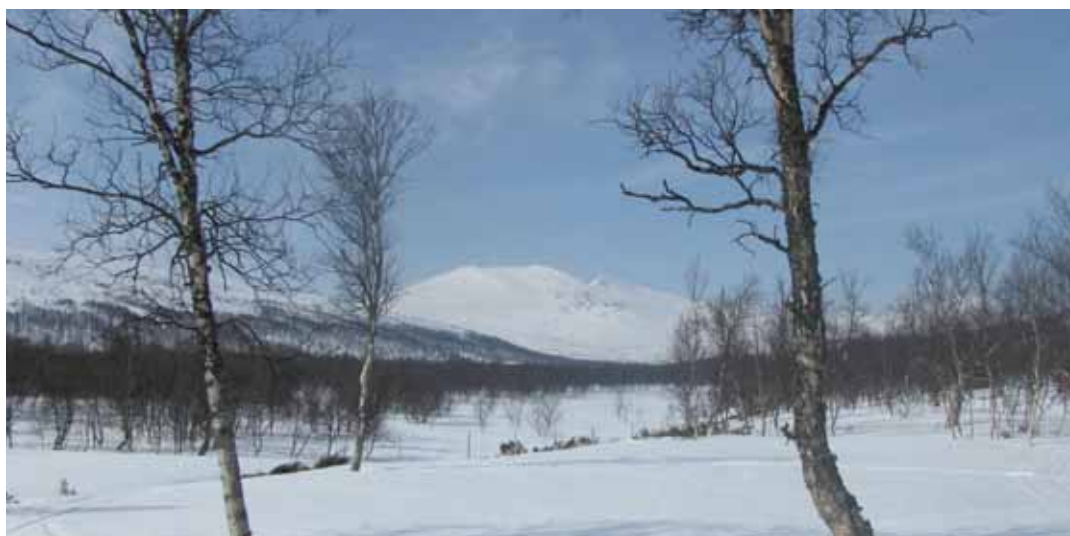
Sverige har ett särskilt ansvar för samerna att leva upp till.

Regeringen tycks ha glömt detta i alla sina utredningar – hög tid att påminna regeringen om ansvaret innan utredningarna blir en realitet.

- Jakt och fiske i samverkan. (Staten försöker stjåla hälften av samernas jakt och fiskerätt).
- Rovdjursutredningen. (Tar ingen hänsyn till rennäringen.)
- Samernas sedvanemarker. (Inskränker nyttjande av betesmarkerna.)
- Rennäringspolitiska. (Försöker överföra samernas enskilda egendomsrätt till samebyn vilket är juridiskt motstridigt.)

Näringsfrågor

Samiska näringar kräver förutsättningar till land och vatten för att samer ska kunna leva, verka och bo i Sâpmi.

Ett avgörande underlag för att samer ska kunna utvecklas, leva och bo kvar i samiska områden är att samiska rättigheter tryggas och respekteras.

- Dags att skapa trygghet i samernas rätt till sin kultur och näringsfång!
- Rovdjurspolitiken – En medveten förvaltningsstrategi från statens sida låter rennäringen stå för den största kostnaden, vilket slår sönder lönsamheten för den enskilde. Ett anständigt krav är därför: Hälften så mycket rovdjur i renskötselområdet och dubbel så hög ersättning.

Sociala frågor

Samerna pekar på vikten av att det ges ekonomiska förutsättningar till att upprätthålla och utveckla samisk skola, vård, äldreomsorg och ge stöd till ungdomssatsningar.

- Delaktighet på lika villkor – kräver ett jämställt samhälle.
- Det samiska språket måste ges större resurser så att fler språklärare kan utbildas och att alla språkdialekter kan bibehållas.
- Våra barn och unga måste ges förutsättningar att delta i den samiska gemenskapen. Säkerställ därför ekonomiska resurser till ungdomsverksamheten.

Sametingsvalet 17 maj 2009

DET HÄR VILL VI!

En sammanhållen samepolitik med omtanke om helheten.

Partiet arbetar för ett mångfaldigt samiskt samhälle byggt på kunskap, rättvisa, tradition och utveckling. Partiets visioner kommer från den mångfald som präglar det samiska samhället där partiet för en bred politik inom olika sakområden. För partiet är det en viktig grundstomme att de samiska rättigheterna tryggas, respekteras och kan komma alla till del.

Partiets arbete präglas av en stark framtidstro att med Sametinget som folkvalt organ och myndighet tjäna som koordinator och samordna de samiska frågorna. En enig samisk röst kan i vissa fall vara starkare än tio oeniga stämmor i kommunikationen med regeringen

Vi är ett folk som i likhet med andra har rätt att stärka våra livsvillkor och möjligheter att utvecklas. Partiet går till val med tydliga visioner och ett brinnande intresse av att medverka till att stärka olika politikerområden – söka lösningar inom olika problemområden samt främja kulturen, språket och näringarna.

Vi förväntar oss att många viktiga frågor får ett genombrott under kommande mandatperiod. Det är inte ett alldeles lätt arbete, det ska erkännas. Men det är ett viktigt och glädjande arbete även om framstegen inte alltid är så stora som förväntat. Det finns frågor som vi idag inte har svaren på men de ser vi som en utmaning att reda ut. Vissa viktiga frågeställningar har en karaktär av att stegvis i etapper komma framåt medan andra frågor är något enklare. Inget kommer gratis utan ett metodiskt arbete.

Med tillförsikt går vi nu in i en ny mandatperiod och vi ska göra allt som står i vår makt för att utveckla, stärka och behålla våra rättsliga, kulturella och näringsmässiga grund som ett folk.

Självbestämmande

Det är inte bara viktigt utan även helt nödvändigt att samerna i likhet med övrig befolkning får ett eget självbestämmande i sina egna frågor via sametinget.

Första åtgärden är att i den pågående grundlagsberedningen arbeta för att tillerkänna samerna statusen av att vara ett urfolk.

Exploateringar

Alla exploateringar eller naturskyddsåtgärder är inte av ondo. Men det är viktigt att samerna själva får vara delaktiga i besluts och förhandling processen – men i dag ställs samerna trots sakägarskap på åskådarläktaren. I bästa fall får samer yttra sig när processen kommit så långt att det bara är att finna sig i ett fullbordat faktum utan reel möjlighet att kunna påverka.

- Det är inget annat än ett kolonistiskt arbetsätt trots alla vackra ord om folkrätt, samråd och internationella konventioner.
- Partiet anser att lagstiftningen skall förändras så att samernas ställning stärks på ett sätt så att samerna blir en likvärdig part när det gäller exploateringar inom samiskt område.

Vi är ett litet folk i förhållande till andra folk, men vi kan göra skillnad!

Den som tvivlar på att litenhet inte kan göra skillnad har förmodligen aldrig försökt sova med en mygga i sovrummet!

Öppen sameby

Vi vill medverka till en ny organisering av samebyn där alla är med. En stark organisation som bygger på rennäring men även på ett utvecklat närings- och samhällsliv. En sameby som stärker folkets levnadsvillkor, bevarar kultur, språk och näringar. En sameby som skapar förutsättningar för samer att utvecklas och leva kvar i sin kulturella hemvist.

Att tillhöra ett folk är att känna tillhörighet, trygghet och gemenskap. Partiet kommer fortsättningsvis att arbeta för att förnuftiga lösningar kan komma till stånd för att utveckla en ny sameby. Sametinget har under innevarande mandatperiod enhälligt antagit inriktningen på partiets motion om ett resursfördelningsprogram. Ett grundläggande och viktigt steg har därmed tagits i arbetet med den öppna samebyn.

Läs gärna mera om partiets eget förslag Siida – framtidens sameby på partiets hemsida

Grundlagsutredningen

Grundlagsutredningen arbetar har syftet att förändra grundlagen. I förslaget till en ny grundlag omnämns samerna men erkänns trots detta inte som ett urfolk i lagdelarna. Sveriges riksdag slog fast redan 1977 att samerna utgör ett urfolk i Sverige. Trots detta verkar det som att det samiska folket enligt grundlagsberedningens förslag inte kommer att ges ett grundlagsskydd i Sveriges konstitution.

Sverige antog den 13 september 2007 FN:s urfolksdeklaration. En rimlig fråga är varför grundlagsberedningens förslag motsätter sig att avspeglar ett lands verkliga förhållanden. Partiet kommer enträget att arbeta för att samerna erkänns i grundlagen.

Samerna utanför samebyarna

Majoriteten samer står utanför dagens sameby. Det är ett viktigt och prioriterat arbete för partiet att finna lösningar som tillgodoser alla samer dess hävdvunna rättigheter. Det är av vikt att de övergripande reformerna med konventioner och deklamationer realiserar. Det i sin tur ligger till grund för att en ny lagstiftning som ger ett skydd till alla samer kan komma till stånd. Partiet kommer att oreserverat arbeta för att nya reformer ska komma hela det samiska folket tillgodo och att ingen ställs utanför en ny lagstiftning.

Samisk skola

Regeringen har aviserat att Sameskolstyrelsen kommer att hamna under Sametinget. Det innebär att det blir en tydligare politisk styrning av skolfrågorna. Partiet kommer att utarbeta en skolplan för att tillmötesgå utbildningsbehovet. I det arbetet är lyhördhet och kunskap viktigt för att utveckla och anpassa skolformerna utifrån olika behov.

Samiska språket

En grundläggande och viktig del för en kultur är språket. En del viktiga beslut och initiativ har under mandatperioden tagits för att stärka språket. Från regeringens sida aviseras det att öka det ekonomiska anslaget för att stärka samiskan. Två nya språkcentra planeras på sydsamiskt område. Det finns även behov att etablera språkcentra på nordsamiskt område. Partiet kommer att verka för att se över hela det språkpolitiska programmet. Inkluderat att kartlägga behov och insatser för att skapa jämlika förutsättningar i språkfrågan.

Samisk idrott

En idrottspolitisk plattform bör skapas av sametinget för att främja den samiska idrottsrörelsen. Sametinget bör aktivt och målmedvetet arbeta med inriktningen att stödja idrotten som en viktig del av samhällslivets fostran och den samiska folkrörelsen. Målet bör vara att idrotten får en egen fast finansiering för sin verksamhet.

Dra lärdom av gårdagen – men planera för morgondagen!

Vi måste få hjulen att snurra mera friktionsfritt på sametingets administration. Vi får inte bara kräva att allt ska vara perfekt utan att

själva ta ett övergripande politiskt ansvar. Vi måste arbeta för att se till att förutsättningar skapas som bygger på förståelse, trygghet och arbetsglädje för sametingets anställda.

Effektivitet, information och öppenhet bör följas av utbildning och påverkbar delaktighet inom kansliorganisationen. Det är vårt politiska ansvar att vara behjälpliga i ett framåtsträvande arbete för att stärka och utveckla sametingets alla verksamhetsdelar.

Näringar

Turismutveckling inom olika branscher ger tillsammans med andra näringar ett levnadsunderlag för många samer. Särskilda satsningar bör göras för att stimulera ett utökat samiskt näringsliv. Ett avgörande steg är att Sametinget kan vara en medfinansierad part i EU-programmen. Det skulle underlätta betydligt för samiskt näringsliv om Sametinget i likhet med Länsstyrelsen haft egna betydande ekonomiska resurser till medfinansiering för samiska näringslivsprojekt.

Rennäringen omfattar både fjäll, skogs och koncessionsrenskötsel

Rennäringen är den största näringen och står för en viktig del av det samiska kulturarvet. Ur närings- och sysselsättningssynpunkt i glesbygd är näringen mycket betydelsefull och bidrar till ökad sysselsättning i olika led både inom och utanför samebyarna. För partiet är det en självklarhet att rennäringen har teknikanpassats för att kunna leva upp till samhällets krav med exempelvis kontrollslakt. Utan en modern teknisk driftsform skulle näringen inte kunna parera alla de förändringar som har blivit följden av samhällets allehanda exploateringar inom betesmarkerna. Rennäringens förutsättningar baseras på de grundläggande faktorerna av växelvis naturbete och att det finns årstidsvis sammanhängande intakta betesmarker.

Rennäringen är markhävande på grund av att den i likhet med jakt och fiske är en naturnäring för samerna. Utifrån det perspektivet är det naturens lagar som styr näringen. Andra faktorer som starkt påverkar rennäringens möjlig-

heter är markexploateringarnas påverkan av betesresurserna, den statliga rovdjurspolitiken, rennäringens stödmöjligheter och lagstiftningens möjligheter att skydda och utveckla näringen utifrån näringens förutsättningar.

Sverige är förbundet enligt grundlagen att säkerställa rennäringens existens men låter från tid till annan göra prioriteringar som går emot grundlagens föresatser.

- De nationella målen för rovdjursförvaltning en är för högt satta i förhållande till vad rennäringen klarar av.
- Ersättningssystemet för rovdjursrivna renar baseras på en försiktighetsprincip vilket medför att ersättningen inte står i proportion till rennäringens förluster vilket slår sönder lönsamheten för den enskilde.
- Koncessionsrenskötseln lever under en diskriminerande lagstiftning som tvingar samer att handha skötesrenar för andra än samer. Det är så långt bort man kan komma från ett ökat samiskt inflytande
- Stöden till rennäringen är begränsade till faktumet att näringen är en naturnäring i förhållande till jordbruk, vilket ekonomiskt begränsar näringens utveckling.
- Prisstödet är lågt och bör uppräknas för att kompensera de kostnader som rennäringen åsamkas på grund av ex rovdjursförvaltningen.

Jakt och fiskenäringen

För många samer är jakten och fisket betydelsefullt både som näring och till husbehov. Jakten och fisket har ingen egen status som näring annat än i bemärkelsen att det ingår i renskötselrätten. Detta medför att jakten och fisket saknar stödsystem av att utgöra en egen särart av näringsidkande. Det är viktigt att jakten och fisket kan erkännas som en egen samisk näringsgren för att kunna säkerställa en viktig näringsgrund för samerna.

Slöjd, Konsthantverk

Slöjden och konsthantverket är en viktig del i det samiska kulturarvet. Näringen präglas av både tradition och utveckling. Slöjd och konsthantverket ger det samiska samhället en stark symbol som effektivt marknadsför samernas kulturella särart. Av den anledningen bör stödet till slöjd och konsthantverk uppräknas till en högre fast finansieringsnivå.

Glesbygden

De samiska frågorna får inte isoleras och marginaliseras utan måste lyftas fram och integreras med övriga glesbygdsfrågor på ett tydligare sätt. Vi måste våga vidga perspektivet och se över hur samverkan och samexistens med andra kan utveckla och stärka våra gemensamma möjligheter att utvecklas.

I frågor som inte enbart berör samiska förhållanden utan även berör glesbygden i stort är det därför särskilt viktigt att arbeta i gemensamma frågor. På ett likvärdigt sätt måste vi ta ett ansvar och söka samverkansformer med andra organ i det omgivande samhället.

Nordisk samekonvention

Den nordiska samekonventionen har antagits av Sametinget. Den sammanför de samiska frågorna i de tre nordiska länderna Sverige, Norge och Finland. Det är viktigt att de nordiska demokratierna enas för att ge samerna utifrån att samerna utgör respektive lands urfolk ett förstärkt nationellt folkrättsligt skydd.

Samerna kan inte som ett folk leva under förhållanden som splittrar samernas kultur och skapar orättvisa samer emellan eller under förhållanden som ställer en stor majoritet av den samiska befolkningen utanför ett civiliserat tänkande. Vi är ett folk som måste få förutsättningar att utvecklas att bevara vår kultur, näringar och sedvänjor på lika villkor. Det är Sveriges ansvar att säkerställa samernas existens så att det samiska folket ges den trygghet som är i överensstämmande med de internationella folkrättsliga förpliktelserna. Därför är det viktigt att ta ett tydligt ansvar och stödja konventionen eftersom den omfattar alla samer.

Internationellt arbete

Internationellt arbete bygger broar mellan världens urfolk. De internationella samfunden har en stark ställning i människorättsfrågor som även berör samerna. Starka internationella nätverk och forum inom FN för långtgående diskussioner om samsyn i frågor om staternas

förpliktiganden mot urfolken. Det är viktiga instanser att medverka i för att påverka Sveriges hållning mot samerna.

Renskötselrätten kontra privat markägarrätt

Staten har en skyldighet att se till att bägge rättigheterna kan finnas och skyddas på ett likvärdigt sätt. Bägge rättigheterna skyddas i grundlagen som egendomsrätter. Bägge rättigheterna kan samexistera eftersom de har olika behov av nyttjande av mark. Renskötselrätten har till skillnad mot markägarrätten ingen lagfart. Detta förhållande gör inte att renskötselrätten skulle stå på en sämre rättsgrund. Däremot blir det oerhört komplicerat om renskötselrätten ifrågasätts i domstol. Eftersom samebyarna varje gång ska bevisas om renskötsel har bedrivits på vissa marker i hundratals år så blir processerna både omfattande och osäker. Partiet vill verka för att se över hur renskötselrätten ska ges det verifierade skydd som blir likvärdigt med det skydd som den privata markägarrätten åtnjuter.

Sedvanerättsmålet

Renbetesdomen omfattar fem samebyar i Härjedalen, Dalarna och Jämtland. Samtliga samebyar har förlorat vinterbetesrätten på omstämda privata marker. Två ytterligare mål

pågår, ett i Jämtland och ett i Västerbotten. Rennäringen är en samisk näring och samerna utgör Sveriges urfolk.

Ändå är det de renskötande samerna som tvingas förhandla om sin existens för att kunna försörja sig. Samebyarna anser själva att de inte klarar den ekonomiska bördan ett avtal ger och sametinget pekar på att det är statens ansvar att på folkrättens grunder lösa frågan.

Steg för steg och grupp för grupp har samerna fördrivits från sina möjligheter att existera. Frågan är hur länge det ska få fortgå.

Medan regeringen öser ut miljarder i bistånd till världens fattiga, upprättar militärbaser för miljardbelopp i främmande länder samt stöder storföretag och finansinstitut med miljardbelopp i finanskrisens tidevarv så klarar man inte av att säkerställa sitt eget urfolks rättigheter. Det verkar inte finnas några betänkligheter i frågan från statens sida annat än en betydelselös ursäkt.

När det gäller de samer som man genom tiderna berövat på alla rättigheter, stult landet av eller fördrivit till förnekelse av att vara samer är förstas en ursäkt inte mycket att komma med. Det samma gäller nu rennäringens situation.

Sverige är en nordisk demokrati och det är ett rimligt krav att staten tar sitt ansvar och säkerställer grunden så att rennäringen överlever

Kvinnorna inom Samerna

Vi vill gärna lyfta fram några av våra kompetenta kvinnor. Partiet rekommenderar att ge stöd till ett mångfaldigt och jämställt samiskt samhälle genom att kryssa någon av kandidaterna nedan på partiets valsedlar.

Annette Jonsson, Västerbotten
Moa Marakatt, Norrbotten
Katarina Sevå, Norrbotten
Charlotta Svonni, Västerbotten
Ulrika Stenvall, Jämtland
Edit Svakko, Norrbotten
Jeanette Kräik, Jämtland
Viviann Mulk, Norrbotten
Karin Dorra, Jämtland
Kristina Stenvall, Norrbotten
Irène Länsman, Norrbotten
Alice Nilsson, Jämtland
Inger E Jansson, Jämtland
Elin Baer, Norrbotten
Anita Olofsson, Jämtland
Marianne Marainen, Norrbotten
Elisabeth Kräik Riks
Ingegärd Stenvall, Jämtland
Solveig Ruttfjäll, Riks
Gunnel Heligfjell, Västerbotten
Anita Drugge, Riks
Kerstin Drugge, Riks
Katrina Lindqvist, Jämtland
Inger Helene Fankki, Norrbotten
Kerstin Åsén, Norrbotten